

Rapport 2009:62

Arkeologisk utredning, etapp 1

Intill Eksunds gård

Borg 11:3
Borgs socken
Norrköpings kommun
Östergötlands län

Kjell Svarvar

Intill Eksunds gård

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning och bakgrund	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	4
Resultat	4
Referenser	5
Tekniska uppgifter.	6

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Inför detaljplaneläggning inom delar av fastigheten Borg 11:3, Borgs sn i Norrköpings kommun, utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning, etapp 1 utan KML-beslut. Det aktuella utredningsområdet var ca 1,4 ha stort och beläget direkt öster om Eksunds gård.

Vid utredningen kunde konstateras att aktuellt område består av flack låglänt mark som utgjort del av tidigare trädgård till Eksunds gård. Utifrån utredningsområdets topografi och belägenhet anses möjligheten att det skulle finnas fornlämningar i området ej synliga ovan mark som mycket liten. Östergötlands länsmuseum gör bedömningen att tänkt exploatering kan utföras som planerat.

Kjell Svarvar
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (8G 9d Fiskeby) med det aktuella utredningsområdet och fornlämningar markerade. Skala 1:5 000.

Inledning och bakgrund

Östergötlands länsmuseum utförde en arkeologisk utredning, etapp 1 utan KML-beslut inför detaljplane-
läggning inom delar av fastigheten Borg 11:3, Borgs
sn i Norrköpings kommun. Det aktuella utrednings-
området var ca 1,4 ha stort och beläget direkt öster
om Eksunds gård. Detaljplanens syfte var att utreda
förutsättningarna för en förskola inom området.

Den arkeologiska utredningen, etapp 1 utfördes
den 20/5 2009. Uppdragsgivare var Norrköpings
kommun som även svarade för de arkeologiska kost-
naderna. Ansvarig för den arkeologiska utredningen
och för rapportarbetet var Kjell Svarvar.

Områdesbeskrivning

Utredningsområdet är beläget direkt öster om Ek-
sunds gård, ca 170 m sydväst om Motala ström. Om-
rådet angränsar till den riksintressanta kulturmiljön
Leonardsberg-Himmelstalund-Skälv [KE 50-51] som
utgör ett av landets märkligaste och mest omfattande
hällristningsområden från bronsålder. Trots närheten
till riksintresseområdet återfinns inga kända ristnings-
eller skålgropslokaler i omedelbar närhet av aktuellt
område. Ett fåtal skålgropslokaler är kända ca 0,5 km
söder härom och avståndet till de omfattande hällrist-
ningskomplexen vid Skälv i öster är ca 1,5 km. Inom
eller i anslutning till utredningsområdet återfinns
ingen känd forn- eller kulturlämning.

I samband med att man planerade att bränna ned
en magasinsbyggnad på Eksunds gård, belägen direkt
väster om nu aktuellt område, genomfördes en arkeo-
logisk förundersökning. Huvudsyftet var att fastställa
om eventuella hällristningar skulle komma att beröras
av arbetet då magasinsbyggnaden vilade på större
berghällar. Inga fasta fornlämningar påträffades vid
förundersökningen (Björkhager 2008).

Ca 400 m nordväst om utredningsområdet och an-
gränsande till Motala ström genomfördes en arkeolo-
gisk utredning, etapp 2 inför exploatering. Utredning-
en som genomfördes i form av sökschaktsgrävning
motiverades genom områdets topografiska läge som
ansågs ha kunnat utgöra ett lämpligt hamnläge under
bronsålder. Inget av arkeologiskt intresse påträffades
(Nilsson 2001).

Eksunds gård, väster om utredningsområdet, om-
nämns redan år 1405 i det historiska källmaterialet då
en *Henr. Twn* ägde *Ekeswnd*. Den nuvarande huvud-
byggnadens äldsta delar härstammar från 1500-talet.
Det i väster närbelägna Bårstad avhystes år 1673 och
lades under säteriet Eksund. Bårstad by avtecknas på
en geometrisk avmätning från år 1650 och bytomten
är då i huvudsak belägen i hagmarken öster om da-

gens Bårstad (LMS, akt D12-8:D2:35-36 39). Under
modern tid har villaområden växt fram öster och
nordväst om gården i form av Eksunds villaområde
och Strandhugget. De första villorna i villaområdet
öster om Eksunds gård uppfördes i slutet av 1800-
talet (SOFI och Östergötlands länsmuseums topogra-
fiska arkiv).

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fast-
ställa om forn- och/eller kulturlämningar fanns inom
utredningsområdet. Utöver detta skulle eventuella
presumtiva lägen för fornlämningar lokaliseras.

Lämningar som påträffades vid utredningen skulle
dokumenteras avseende typ och utbredning. Utred-
ningens resultat ska vid framtida exploatering kunna
ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedöm-
ningar i ärendet, samt utgöra ett underlag för upp-
dragsgivarens planeringsarbete.

Metod och dokumentation

Utredningen kom att inledas med en kart- och arkiv-
genomgång. Därefter genomfördes en fältbesiktning
av utredningsområdet. För att försöka identifiera
eventuell dold fornlämning användes jordsond inom
valda delar av området.

Resultat

Vid utredningen kunde konstateras att aktuellt om-
råde består av flack låglänt mark som utgjort tidigare
trädgård till Eksunds gård. Trädgården var vid besikt-
ningstillfället obrukad och kraftigt igenväxt. Den kan
urskiljas på senare kartor över området i form av den
häradsekonomiska kartan från 1868-77 (bladnamn
Lövstad) och den ekonomiska kartan från 1940-talet.
Nämnda kartor visar att trädgårdens östra delar vid
något skede, förmodligen i början av 1900-talet, be-
byggts med villor tillhörande Eksunds villaområde.
Den idag kvarvarande delen är den trädgård med till-
hörande alléer som kan ses på den ekonomiska kartan
från 1940-talet.

Utifrån utredningsområdets topografi och belägenhet
anses möjligheten, att det skulle finnas fornlämningar
i området ej synliga ovan mark, som mycket liten.
Området utgörs av delar av en sänka med högre be-
lägna partier utanför utredningsområdet i öst, väst
och söder. I samband med anläggandet av trädgården
i området verkar terrängen också ha jämnats till. Öst-
ergötlands länsmuseum gör bedömningen att tänkt
exploatering kan utföras som planerat.

Referenser

Björkhager, V. 2008. *Eksunds gård. Borgs socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Rapport 2008:2.* Östergötlands länsmuseum, avdelningen för arkeologi.

Nilsson, P. 2001. *Ett hamnläge vid Motala ström. Strandhugget, Borg 13:59, Borgs socken, Norrköpings kommun, Östergötland. Arkeologisk utredning, etapp 2. Rapport UV Öst 2001:63.* Riksantikvarieämbetet, avdelningen för arkeologiska undersökningar.

Otryckta källor

Arkivhandlingar för Borgs socken, Östergötlands läns museums topografiska arkiv.

Formminnesregistret för Borgs socken.

www.sofi.se/ortnamnsregistret

Kartmaterial

Lantmäteristyrelsens kartarkiv, LMS, akt D12-8:
D2:35-36 39. Geometrisk avmätning, Bårstad nr 1-6, 1650.

Rikets allmänna kartarkiv, Häradsekonomiska kartan 1868-77, bladnamn Lövstad, rakid J112-55-20.

Tekniska uppgifter

Fastighet	Borg 11:3
Socken	Borg
Kommun	Norrköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	-
Ekonomiska kartans blad	8G 9d Fiskeby
Koordinater	X6496070-6496205 Y1516385-1516500
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning, etapp 1 utan KML-beslut
Länsstyrelsens dnr	-
Länsstyrelsens handläggare	-
Länsstyrelsens beslut	-
ÖLM dnr	203/09
ÖLM projekt nr	530957
Uppdragsgivare	Norrköpings kommun
Kostnadsansvarig	Norrköpings kommun
Projektansvarig	Kjell Svarvar
Fältarbetstid	20/5 2009
Totalt utreddes	ca 1,4 ha
Fynd	-
Foto	Endast digitala
Analyser	-
Grafik	Kjell Svarvar
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2009:62 © Östergötlands länsmuseum

Inför detaljplaneläggning inom delar av fastigheten Borg 11:3, Borgs sn i Norrköpings kommun utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning, etapp 1 utan KML-beslut. Det aktuella utredningsområdet var ca 1,4 ha stort och beläget direkt öster om Eksunds gård.

Aktuellt område består av flack låglänt mark med högre belägna partier utanför utredningsområdet i öst, väst och söder. Området har utgjort del av tidigare trädgård till Eksunds gård. Utifrån utredningsområdets topografi och belägenhet anses möjligheten att det skulle finnas fornlämningar i området ej synliga ovan mark som mycket liten. Östergötlands länsmuseum gör bedömningen att tänkt exploatering kan utföras som planerat.